

Memorandum

Datum : 24 januari 2007
 Aan : Commissie ZCW
 Van : de heer J. Ekkers Tel.:
 Onderwerp : beantwoording van vragen van de commissie ZCW aangaande de restauratie van de NH-kerk in Wilnis

Aanleiding

In de commissievergadering ZCW van 15 januari jl. heeft de statenfractie van het CDA gevraagd naar de mogelijkheid van subsidiëring door de provincie van de restauratie van de NH-kerk in Wilnis (gemeente De Ronde Venen). Het CDA verwijst hierbij naar een eerder gedane mededeling van de heer van Bergen, waarin hij toezegt zich te zullen inspannen voor de restauratie van de NH-kerk in Wilnis. Aanleiding van deze vraag is de verslechterde situatie van de toren van de kerk en de recente afwijzing door het rijk van een aanvraag voor restauratiesubsidie in het kader van de art. 43-regeling van het BRIM.

Stand van zaken

De NH-kerk in Wilnis verkeert in slechte staat. Zowel onder de toren als onder het schip is paalrot geconstateerd. In 2006 is door Bureau Wareca onderzoek gedaan naar de fundering. Het draagvermogen van de fundering varieert van 45% tot 58%. De gevolgschade van de paalrot loopt inmiddels op. Recent heeft het kerkbestuur een vangnet om de toren gespannen omdat enkele leien van het dak gevallen waren.

In het vastgestelde Provinciaal restauratie uitvoeringsprogramma (PRUP) 2004-2009 (plus 2010 en 2011) is de restauratie van (alleen) de toren opgenomen, maar zijn er geen middelen aan toegewezen. De restauratie is door de gemeenteraad van de gemeente De Ronde Venen namelijk niet hoog genoeg geprioriteerd en het Brm (dat wordt verdeeld d.m.v. het PRUP) heeft niet voldoende middelen om alle aangemelde restauraties te kunnen subsidiëren. Desondanks heeft de provincie Utrecht (brief kenmerk 2004MEC00410i) een voorfinanciering van € 344.721,- toegezegd ten behoeve van de restauratie van de toren (op grond van het toen nog geldige Besluit Monumentenzorg en Archeologie 1996). Dit geld is nog niet uitgekeerd, in afwachting van een schriftelijke melding van de start van de restauratie. De gemeente De Ronde Venen heeft medio 2006 voor 4 kerken, waaronder deze kerk, bij het rijk een subsidieverzoek ingediend in het kader van de art. 43 regeling van het BRIM.

In de commissievergadering ZCW van 30 oktober 2006 zijn vragen gesteld over de restauratieachterstand in de provincie in het algemeen en over het schrijnend geval van de NH-kerk in Wilnis in het bijzonder. Middels een uitgebreid memo heeft de toenmalig gedeputeerde de heer van Bergen (o.a.) het volgende standpunt aan de commissie meegedeeld:

Naast de acties die al gepleegd zijn door de provincie ten aanzien van de Hervormde kerk in Wilnis (bestuurlijk overleg bij de RACM, onderzoek naar vrijvallende middelen uit de oude Brm, adhesiebetuiging namens GS d.d. 2 november 2006) stel ik voor even de uitkomsten van het kabinet met betrekking tot de mogelijke extra impuls voor monumentenzorg af te wachten, en niet op eventuele uitkomsten vooruit te lopen. Immers:

1. *Het rijk is momenteel bezig extra middelen te regelen voor de restauratieachterstanden en deze te verdelen. De kerk van Wilnis maakt daarbij een goede kans, die we af kunnen wachten. Bovendien verwachten wij dat met ons geld reeds gestarte restauraties niet meer voor deze subsidies in aanmerking komen*

2. *Een evt. lening of subsidie van de provincie zou moeten lopen via het 'Parelfonds', maar de kerk voldoet niet aan de daarvoor geldende criteria. Het fonds bevat bovendien 'slechts' € 5 miljoen, wat nooit genoeg is voor alle restauratieachterstanden; we moeten selectief zijn en in dat geval op basis van heldere criteria de monumenten gaan waarderen en prioriteren.*
3. *Laatste nieuws: Inmiddels heeft de gemeenteraad van de Ronde Venen d.d. 9 november zich uitgesproken om de restauratie van drie kerken, waaronder de NH-kerk in Wilnis, en een orgel voor te financieren, op voorwaarde dat het rijk (OC&W) de komende jaren subsidiegelden beschikbaar stelt.*

In december 2006 heeft het rijk de gemeente meegedeeld dat alle vier de aanvragen afgewezen zijn. De NH-kerk in Wilnis is afgewezen omdat op basis van de door het rijk vastgestelde subsidiabele kosten de subsidie te laag was voor de door het rijk gehanteerde drempel van € 1.000.000,-.

Op 24 januari 2007 jl. heeft overleg plaatsgevonden tussen het bestuur van de Ronde Venen en de directeur van de RACM (n.a.v. bovengenoemd punt 3). Uitkomst van het gesprek is dat de RACM erkent dat restauratie van toren en schip van de NH-kerk in Wilnis zeer urgent is. De RACM hoopt dat de NH-kerk in Wilnis op basis van urgentie voorgedragen kan worden in het kader van de door Minister van der Hoeven recent aangekondigde extra restauratiegelden (140 miljoenregeling). Om die reden raadt de directeur van de RACM de gemeente ten zeerste af de restauratie voor te financieren, omdat een eenmaal gestarte restauratie in het kader van deze regeling niet voor rijkssubsidie in aanmerking kan komen. Naar verwachting zal in maart/april 2007 het rijk duidelijkheid verschaffen over de aanvraag van de NH-kerk in Wilnis.

Het provinciale Parelfonds

In 2005 heeft PS het Uitvoeringsbeleid voor de Cultuurhistorische Hoofdstructuur; CHS-uitvoeringsprogramma 2006 en 2007 vastgesteld. Hierin is het gewijzigde subsidiebeleid ten aanzien van rijksmonumenten betrokken, omdat dit vroeg om een herbezinning op de provinciale inzet voor monumenten. Een tweede actuele beleidsontwikkeling die hierin is betrokken was de wens van Provinciale Staten (motie 5 november 2005), om extra inzet te plegen op het instandhouden van bijzonder provinciaal erfgoed, de 'provinciale parels'. De inhoudelijke criteria hiervoor zijn uitgewerkt en er is een 'investeringsfonds provinciaal erfgoed' ingesteld.

De volgende criteria zijn geformuleerd:

- We kiezen voor de Utrechtse erfgoedparels; voor Utrecht uniek of buitengewoon representatief en met de focus op objecten of complexen in een landschappelijke of historisch-stedelijke context;
- Het moet gaan om grote, spraakmakende projecten op het vlak van restauratie, herinrichting of herbestemming van cultureel erfgoed met een goed te realiseren uitstraling naar het grote publiek (openstelling, toegankelijkheid, educatieve of museale activiteiten, evenementen, etc.);
- Het moet gaan om monumenten(complexen) waarvoor andere financieringsbronnen ontoereikend zijn;
- Het moet gaan om monumenten(complexen) waar een eenmalige investeringsimpuls noodzakelijk is om het duurzame behoud en duurzame exploitatie te garanderen (door eigendomsafspraken, een goede functie en voldoende structurele onderhoudsmiddelen).

De keuze voor inzet voor een erfgoedparel zal van geval tot geval moeten worden beoordeeld.

In de zomer van 2005 is door de sector Cultuur de restauratieachterstand bij de rijksmonumenten in de provincie geïnventariseerd. Deze lijst is in januari 2007 geactualiseerd. Dit heeft geresulteerd in een lijst van 64 objecten met een restauratieachterstand van 80 miljoen euro. Op deze lijst staan 24 kerken, waaronder de NH-kerk in Wilnis. De restauratieachterstand bij de kerken bedraagt ruim 20 miljoen.

In december 2006 is opdracht verstrekt aan een extern bureau om een waardestellend onderzoek naar de 24 rijksbeschermden kerken uit te voeren. Bij dit onderzoek worden de in totaal 183 rijksbeschermden kerken in de provincie betrokken. Medio februari 2007 zal dit onderzoek afgerond zijn. Dit onderzoek dient ter onderbouwing van de beoordeling van eventuele toekomstige voorstellen voor financiering van kerkrestauraties uit het “parelfonds”. Indien de aanvraag door het rijk afgewezen wordt, kan op basis van dit waardestellend onderzoek beoordeeld worden of de NH-kerk in Wilnis in aanmerking komt voor het Parelfonds (zie hieronder). De reeds beschikte voorfinanciering van € 344.721,- zal hierbij betrokken worden.

Wvd Gedeputeerde voor Cultuur,

Mr J.H. Ekkers